

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 16.5.2023 r.
COM(2023) 274 final

ANNEX 2

ZAŁĄCZNIK

do

**Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady,
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów**

Sprawozdanie w sprawie stanu strefy Schengen w 2023 r.

ZAŁĄCZNIK 2

Kompendium najlepszych praktyk określonych w ramach mechanizmu oceny i monitorowania Schengen

Ponieważ strefa Schengen bez kontroli na granicach wewnętrznych („strefa Schengen”) niezmiennie pozostaje kamieniem węgielnym integracji europejskiej, skuteczne wdrażanie przepisów Schengen ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia płynnego przepływu osób przez granice, zwiększenia bezpieczeństwa przy jednoczesnym poszanowaniu praw podstawowych oraz wspierania współpracy między państwami członkowskimi. Określenie najlepszych praktyk i innowacyjnych rozwiązań stosowanych przez państwa członkowskie, które to praktyki i rozwiązania mogłyby zostać wykorzystane przez inne państwa członkowskie, leży u podstaw nowego mechanizmu oceny i monitorowania Schengen. Jego celem jest ulepszenie wdrażania dorobku Schengen.

W niniejszym kompendium zgromadzono szeroki zakres najlepszych praktyk i innowacyjnych rozwiązań obejmujących różne aspekty dorobku Schengen, w tym zarządzanie granicami, powroty, politykę wizową, ściganie przestępstw, ochronę danych i wykorzystanie systemów informatycznych. Aspekty te określono podczas ocen Schengen przeprowadzonych podczas wdrażania pierwszego (lata 2015–2019) i drugiego (lata 2020–2022) wieloletniego programu oceny.

Kompendium najlepszych praktyk ma na celu zapewnienie wglądu w innowacyjne strategie, narzędzia i środki, które mogą wspierać organy państw członkowskich we wdrażaniu dorobku Schengen oraz pomóc im w dalszym rozwijaniu sprawdzonych podejść i technik przy przedstawianiu nowych wniosków i inicjatyw. Ma także na celu wzmocnienie ram stworzonych w odpowiedniej grupie roboczej Rady, aby jeszcze bardziej ułatwić państwom członkowskim dzielenie się doświadczeniami, wymianę wiedzy i uczenie się od siebie nawzajem oraz je to tego zachęcić. Ułatwiłoby to w szczególności wzajemne uczenie się i sprzyjałoby współpracy państw członkowskich, prowadząc do lepszego wdrażania struktury Schengen. Kompendium to nie ma na celu zastąpienia ani powtórzenia istniejących najlepszych praktyk zawartych w poszczególnych obowiązujących zaleceniach Komisji lub Rady lub w podręczniku, lecz uzupełnienie tych praktyk o nowe elementy.

Komisja zamierza co roku aktualizować to kompendium, aby zgromadzić nowe i innowacyjne środki określone przez zespoły oceniające podczas działań w zakresie oceny Schengen w poprzednim roku.

Te najlepsze praktyki powinny również wspierać skuteczne wdrażanie wieloletniej polityki strategicznej w zakresie europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami (EUIBM). W związku z tym zachęca się państwa członkowskie do uwzględnienia odpowiednich najlepszych praktyk w krajowych strategiach zintegrowanego zarządzania granicami z myślą o EUIBM.

Niniejsze kompendium ma charakter wyjaśniający i nie jest prawnie wiążące. Ma ono stanowić cenne źródło informacji dla decydentów, funkcjonariuszy organów ścigania i innych zainteresowanych stron zaangażowanych w zapewnianie sprawnego i skutecznego funkcjonowania strefy Schengen oraz wsparcie na rzecz możliwych rozwiązań w zakresie działań naprawczych odnoszących się do przyszłych zaleceń zaproponowanych przez zespoły oceniające. Kompendium to stanowi część sprawozdania rocznego, o którym mowa w art. 25 rozporządzenia Rady (UE) 2022/922.

1. Zarządzanie granicami zewnętrznymi

Wdrażanie europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami (EUIBM)	
Zarządzanie krajowymi strategiami zintegrowanego zarządzania granicami	
- Na poziomie krajowym utworzono centrum skupiające siedem organów, w tym policję, urząd ds. migracji oraz administrację celną. Jego głównym celem jest opracowywanie strategii przeciwdziałania, wczesne ostrzeganie i opracowywanie zaleceń. Jest to stała struktura, zorganizowana z uwzględnieniem pracy tymczasowych jednostek, i obejmuje szeroką gamę produktów analitycznych, które służą zarówno taktycznemu podejmowaniu decyzji na szczeblu lokalnym, jak i strategicznemu podejmowaniu decyzji na szczeblu ministerialnym. Analizy są dystrybuowane do wszystkich jednostek policji granicznej za pośrednictwem policyjnej platformy internetowej. [Niemcy, 2015 r.] - Stworzenie dobrze funkcjonującego i stałego systemu zarządzania EUIBM koordynowanego za pośrednictwem specjalnej struktury zarządzania i obejmującego wszystkie zaangażowane organy krajowe ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego ustanowienia, monitorowania i wdrażania EUIBM w państwach członkowskich. Zaangażowanie oficera łącznikowego Fronteksu (jako obserwatora) w ramach krajowego organu zarządzającego EUIBM uważa się za korzystne dla wymiany informacji i skutecznej współpracy oraz dla zagwarantowania połączenia między poziomem krajowym a europejskim. [Ocena tematyczna krajowych strategii zintegrowanego zarządzania granicami, 2020 r.]	
Współpraca międzyagencyjna	
- Ścisła i skuteczna sformalizowana koordynacja międzyagencyjna oraz współpraca między poszczególnymi organami krajowymi na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym są uważane za niezbędne dla skutecznego funkcjonowania systemów zintegrowanego zarządzania granicami. Na wodach terytorialnych i na lądzie zainteresowanych państw trzecich rozmieszcza się jednostki straży granicznej, zapewniające stałe wspólne patrolowanie drogą morską i powietrzną na pokładach statków i samolotów państw członkowskich, przy wsparciu środków elektronicznych, takich jak zintegrowany system nadzoru zewnętrznego (SIVE). [Ocena tematyczna krajowych strategii zintegrowanego zarządzania granicami, 2020 r.]	
Poszukiwanie i ratownictwo	
- W strategii krajowej należy uwzględnić cele związane z włączeniem funkcji poszukiwawczo-ratowniczej do krajowej koncepcji ochrony granic morskich oraz powiązanie jej ze wsparciem UE w tym obszarze zapewnianym za pomocą wspólnych operacji morskich koordynowanych przez Frontex. Funkcję poszukiwawczo-ratowniczą należy włączyć jako integralną część krajowego systemu ochrony granic morskich w odniesieniu do planowania i rozwoju zdolności w zakresie ochrony. Krajowe centrum poszukiwania i ratownictwa mogłoby udostępniać informacje zgromadzone w ramach światowego systemu poszukiwawczo-ratowniczego w celu poprawy planowania wspomnianej ochrony. [Ocena tematyczna krajowych strategii zintegrowanego zarządzania granicami, 2020 r.]	
Mechanizm kontroli jakości	
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ustanowiło krajowy mechanizm oceny granic zewnętrznych, oparty na europejskich i krajowych mechanizmach kontroli jakości. Łączy on zalecenia z mechanizmu oceny Schengen, ocenę narażenia przeprowadzoną przez Frontex oraz krajowe wizyty oceniające. Wizyty te obejmują ocenę Systemu Informacyjnego Schengen/SIRENE i kwestie współpracy policyjnej. [Austria, 2020 r.]	

- Zarządzanie granicami na poziomie krajowym i unijnym powinno systematycznie podlegać stosowaniu europejskiego mechanizmu kontroli jakości obejmującego cały zakres EUIBM. Stały krajowy mechanizm kontroli jakości obejmuje krajową pulę osób przeprowadzających ocenę, które szkoli się podczas kursów Fronteksu dla osób przeprowadzających ocenę Schengen. [*Ocena tematyczna krajowych strategii zintegrowanego zarządzania granicami, 2020 r.*]

Krajowy i europejski system orientacji sytuacyjnej i wczesnego ostrzegania

Współpraca (orientacja sytuacyjna)

- Na podstawie porozumienia o współpracy żandarmerie dwóch sąsiadujących państw członkowskich rozwinęły bardzo dobrą współpracę dwustronną. Na podstawie tego porozumienia możliwe jest między innymi prowadzenie wspólnych patroli na morzu i lądzie oraz dokonywanie wymiany personelu operacyjnego. Organy tych państw członkowskich zgodziły się również na integrację swoich systemów nadzoru morskiego i wymianę informacji na temat obrazu sytuacji na morzu. [*Portugalia/Hiszpania, 2017 r.*]
- Koordynacja między krajowymi ośrodkami koordynacji dwóch sąsiadujących państw członkowskich pozwala na uzyskanie wspólnego obrazu sytuacji, skuteczną wymianę informacji, poprawę orientacji sytuacyjnej na wspólnych granicach oraz zwiększenie zdolności reagowania, ponieważ pozycjonowanie zasobów jest również wspólne dla obu tych państw. [*Portugalia/Hiszpania, 2017 r.*]

Odprawy graniczne

Granice lądowe

- Dowódca zmiany przeprowadza odprawy operacyjne dla funkcjonariuszy przydzielonych do odprawy granicznej pierwszej linii, zanim przeprowadzą oni odprawę graniczną przyjeżdżającego pasażerskiego pociągu dużych prędkości z państwa spoza strefy Schengen. We wspomnianych odprawach operacyjnych uczestniczą przedstawiciele celni, co ma na celu zapewnienie spójnej wymiany informacji na temat zaktualizowanych profili ryzyka, a także innych istotnych danych operacyjnych. Jednego członka zespołu patrolu straży granicznej specjalnie przeszkolono w zakresie zarządzania danymi wywiadowczymi. Skuteczne odprawy graniczne przeprowadza się, stosując strategiczne rozmieszczenie personelu i odpowiednie wykorzystanie języków odzwierciedlających skład danej grupy pasażerów. W przypadku wszystkich pociągów oraz pasażerów i członków załogi tych pociągów wymaga się danych pasażera przekazywanych przed podróżą. Wyznaczeni funkcjonariusze straży granicznej przetwarzają dane pasażerów przekazywane przed podróżą zawarte na liście pasażerów, wstępnie sprawdzone w wybranych wcześniej rejestrach, i oceniają oznaczone zagrożenia. Dokumenty podróży sprawdza się i weryfikuje wizualnie oraz przy użyciu odpowiednich urządzeń technicznych. [*Finlandia, 2018 r.*]

Granice powietrzne

- Specjalna jednostka składająca się z sześciu funkcjonariuszy straży granicznej monitoruje transport prywatny i lotnictwo rekreacyjne, w tym lekkie statki powietrzne i śmigłowce, ponieważ ma dostęp do śledzenia trasy w czasie rzeczywistym oraz danych o locie z radaru wojskowego. Jednostka ta otrzymuje wszystkie plany lotów, które są następnie analizowane. Jeśli lotnisko odlotu lub przylotu nie jest przejściem granicznym, jednostka policji otrzymuje ostrzeżenie w celu interwencji. W przypadku nieautoryzowanych lądowań na lotniskach, które nie są przeznaczone do przekraczania granicy, organy

nakładają grzywny. Regularnie przeprowadza się ocenę ryzyka związanego ze zmianami tras lotu. [Belgia, 2020 r.]

Ochrona granicy

- Straż graniczna jest wspierana za pomocą systemu operacyjnego, który umożliwia bezpośredni mobilny dostęp do odpowiednich baz danych oraz koordynację operacyjną w zakresie ochrony granic. System ten wykorzystuje się również do celów koordynacji patroli, orientacji sytuacyjnej, pozycjonowania patroli i skutecznej zdolności reagowania. Ponadto umożliwia on Regionalnemu Centrum Koordynacji uzyskanie ogólnego obrazu operacyjnego, co daje możliwość wyboru odpowiednich środków interwencji i kanału komunikacyjnego w odpowiednim czasie. Interaktywny interfejs pozwala patrolom straży granicznej i policji, dowódcom zmian i Regionalnemu Centrum Koordynacji na wybór i wysłanie geolokalizacji miejsca będącego przedmiotem zainteresowania bezpośrednio do monitorów zainstalowanych w każdym samochodzie patrolowym i na każdym okręcie patrolowym. Interfejs ten zapewnia stałą i kompleksową orientację sytuacyjną funkcjonariuszom straży granicznej odpowiedzialnym za ochronę granicy, ułatwia komunikację i poprawia zdolności reagowania. [Estonia, 2018 r.]
- Straż graniczna wykorzystuje bezzałogowe statki powietrzne do zadań związanych z ochroną i interwencją. Każda z jednostek regionalnych odpowiedzialnych za zewnętrzne granice lądowe jest podłączona do odnośnego systemu. Składa się on z trzech platform (bezzałogowych mini motoszybowców), stacji naziemnej (ze zdalnym sterowaniem, ekranami i anteną) oraz innego sprzętu pomocniczego. Powyższe platformy są wyposażone w kamery dzienne i noktowizyjne, a w dowolnej chwili można używać jednej platformy. Wysokiej jakości obrazy z tych kamer są dostarczane w czasie rzeczywistym do stacji naziemnej lub innych podłączonych odbiorców. Ten system bezzałogowych statków powietrznych może przełożyć się na zwiększenie zdolności ochrony granic, poprawę orientacji sytuacyjnej oraz usprawnienie zdolności reagowania. Po wykryciu obiektu latającego Regionalne Centrum Koordynacji jest szybko informowane o konieczności wdrożenia konkretnych środków interwencji. [Polska, 2019 r.]

Współpraca międzynarodowa

- Ustanowienie współpracy wielostronnej i umów dwustronnych z kilkoma państwami trzecimi umożliwia wymianę danych w czasie rzeczywistym w zakresie nadzoru morskiego i na przejściach granicznych na potrzeby odprawy promów, jak również innych informacji związanych z granicami. Organy aktywnie wspierają rozwój krajowych zdolności w zakresie kontroli granicznej w państwach trzecich przez przekazywanie aktywów. [Włochy, 2021 r.]
- Organy krajowe zarządzają przepływami migracyjnymi i zwalczają przestępczość transgraniczną spoza strefy Schengen przez wdrażanie regionalnej koncepcji ochrony granic. Obejmuje ona oddelegowanie oficerów łącznikowych z państw trzecich do regionalnych ośrodków koordynacji danego państwa członkowskiego i odwrotnie, co ma na celu ułatwienie bezpośredniej współpracy i wymiany informacji. Na wodach terytorialnych i na lądzie państw trzecich rozmieszcza się jednostki straży granicznej, zapewniając stałe wspólne patrolowanie drogą morską i powietrzną. Mechanizm poszukiwawczo-ratowniczy służy uzupełnieniu regionalnego systemu ochrony granic o statki koordynowane przez krajową agencję poszukiwawczo-ratowniczą. [Hiszpania, 2022 r.]

2. Polityka wizowa

Usługodawca zewnętrzny
- Nakładanie sankcji finansowych na usługodawców zewnętrznych w przypadku nieprzestrzegania umowy, w połączeniu ze wzmocnionym monitorowaniem ich pracy, jest skutecznym sposobem na zapewnienie zgodności danego usługodawcy zewnętrznego z postanowieniami tej umowy oraz poprawę jego wyników. [Austria, 2022 r.]

Krajowy system informatyczny
- W krajowym informatycznym systemie wizowym pilne wnioski (np. w przypadku gdy wnioskodawca musi odbyć podróż wkrótce po złożeniu wniosku, przykładowo w związku z hospitalizacją bliskiego członka rodziny) oznacza się na stałe. W związku z tym takie pilne wnioski są łatwe do zidentyfikowania, a ich rozpatrzenie można w łatwy sposób potraktować priorytetowo. [Malta, 2022 r.]

3. Powrót

Skuteczność systemu powrotów
Procedury powrotu   - Praktyka podejmowania decyzji o powrocie, wydaleniu i zakazie wjazdu w ramach jednego kroku skutkuje zmniejszeniem obciążenia administracyjnego, przy jednoczesnym pełnym poszanowaniu praw procesowych osób powracających. [Austria, 2015 r.]   - Procedura powiadamiania o „zamiarze wydania zakazu wjazdu” w przypadku wykrycia nielegalnego pobytu podczas odpraw wyjazdowych, dająca obywatelowi państwa trzeciego możliwość wniesienia sprzeciwu, pozwala organom na wydanie zakazu wjazdu bez przerywania wyjazdu danego obywatela państwa trzeciego przy jednoczesnym poszanowaniu praw tego obywatela. [Niderlandy, 2021 r.]   - Procedura ustanowiona w celu systematycznej kontroli przestrzegania przez obywatela państwa trzeciego zobowiązania do powrotu w terminie dobrowolnego wyjazdu obejmuje: • Weryfikację wyjazdu obywatela państwa trzeciego przez przejścia graniczne w systemie informacyjnym Państwowej Straży Granicznej.   • Konsultacje z właściwymi organami sąsiednich państw członkowskich w sprawie tego, czy dany obywatel państwa trzeciego wyjechał przez ich odcinek granicy zewnętrznej.   • Jeżeli powyższe kontrole nie przyniosą rezultatów, Państwowa Straż Graniczna odwiedza ostatni znany adres danego obywatela państwa trzeciego w państwie członkowskim.   • Departament Migracji jest informowany o wynikach i wdraża odpowiednie środki. [Litwa, 2018 r.]
Dobrowolny powrót   - Promowanie programów wspomaganych dobrowolnych powrotów na każdym etapie procedur azytowych i procedur powrotu pozwala zagwarantować, by obywatele państw trzecich byli w pełni informowani o możliwości dobrowolnego powrotu od najwcześniejszego kontaktu z organami krajowymi. Praktyka ta przyczynia się do wysokiego wskaźnika dobrowolnych powrotów, czego skutkiem jest propagowanie bardziej godnego, bezpieczniejszego i opłacalnego sposobu powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich. [Luksemburg, 2016 r.]

- W trakcie całej procedury powrotu priorytetem dla organów krajowych jest dobrowolny powrót. Na wszystkich etapach wspomnianej procedury występuje proaktywne podejście do motywowania obywateli państw trzecich do dobrowolnego wyjazdu, w szczególności w ośrodkach detencyjnych. Ośrodki detencyjne uważa się za sprzyjające promowaniu dobrowolnych powrotów, a osoby zarządzające sprawami i organy aktywnie motywują obywateli państw trzecich do dobrowolnego opuszczenia danego państwa, zapewniając jednocześnie odpowiednie zakwaterowanie i wsparcie. [Niderlandy, 2021 r.]
- Wczesne zaangażowanie osób powracających w promowanie dobrowolnych powrotów/wyjazdów oraz możliwość uczestnictwa osoby powracającej w programie dobrowolnych powrotów na każdym etapie procedury powrotu wiąże się z promowaniem oraz zwiększaniem wykorzystania dobrowolnych powrotów i reintegracji jako integralnej części wspólnego unijnego systemu powrotów zgodnie ze strategią UE na rzecz dobrowolnych powrotów i reintegracji. [Dania, 2022 r.]

System informatyczny

- Wykorzystanie nowoczesnego, dostosowanego do potrzeb wyposażenia technicznego, takiego jak tablety, smartfony i inne urządzenia przenośne, ze specjalnym oprogramowaniem zaprogramowanym w celu ułatwienia pracy policji w zakresie identyfikacji obywateli państw trzecich w celu szybkiego sprawdzenia, czy tacy obywatele podlegający kontroli policyjnej są uprawnieni do pobytu w danym państwie członkowskim. [Szwajcaria, 2018 r.]
- Wykorzystanie zaawansowanych technologii, urządzeń mobilnych i kompleksowych baz danych na potrzeby łatwego dostępu do informacji oraz ich wymiany sprzyja skutecznemu powrotowi obywateli państw trzecich bez prawa pobytu. [Niderlandy, 2021 r.]
- Krajowy informatyczny system zarządzania sprawami dotyczącymi powrotów, który opracowano zgodnie z modelem Fronteksu (RECAMAS), zapewnia organom zajmującym się powrotami wydajne i zintegrowane narzędzie sprzyjające skutecznemu zarządzaniu sprawami dotyczącymi powrotów. [Włochy, 2021 r.]
- Połączenie krajowego systemu zarządzania sprawami dotyczącymi migracji z modułem aplikacji Fronteksu dotyczącej powrotów (FAR) w przypadku lotów czarterowych umożliwia organom krajowym bezpośredni dostęp do wszystkich operacji czarterowych organizowanych przy wsparciu Fronteksu oraz pomaga im w skuteczniejszym organizowaniu operacji powrotowych i uczestniczeniu w nich. [Austria, 2020 r.]

Zabezpieczenia

Procedura przymusowego powrotu

- Istnieją procedury umożliwiające organom szybkie podjęcie decyzji w sprawie kolejnego wniosku o udzielenie azylu złożonego w trakcie procesu wydalenia, aby uniknąć odroczenia lub opóźnienia wydalenia obywatela państwa trzeciego przy jednoczesnym poszanowaniu zasady non-refoulement. [Niderlandy, 2015 r.]

Monitorowanie przymusowych powrotów

- Zapewniono odpowiednie monitorowanie dzięki pełnej niezależności krajowego gwaranta, zakresowi jego działań, szkoleniom zapewnionym eskortom powrotów w zakresie praw podstawowych i zasady

non-refoulement, a także regionalnej sieci przeszkolonych obserwatorów przymusowych powrotów działających na całym terytorium. [Włochy, 2021 r.]

- Regularna publikacja online sprawozdań z monitorowania przymusowych powrotów przez Publicznego obrońcę Praw, w tym w języku angielskim w ramach ogólnego sprawozdania rocznego Rzecznika Praw Obywatelskich, pozwala zapewnić dodatkową warstwę kontroli nad procesem wydalenia, prowadzi do zwiększenia jego przejrzystości oraz dodatkowego wsparcia skuteczności mechanizmu monitorowania przymusowych powrotów. [Czechy, 2019 r.]

Szkolenia

- Rozbudowany program szkoleniowy prowadzony przez wysoko wykwalifikowanych instruktorów, wraz z ustalonymi ramami eskortowania, wspierany za pośrednictwem dobrze rozwiniętej sieci instruktorów, pozwala zagwarantować wysokie standardy w zakresie eskorty zgodnie ze standardami Fronteksu. Powyższe szkolenie składa się z części teoretycznej i praktycznej. Część teoretyczną poświęcono procedurze operacji powrotowych, prawom podstawowym, ramom prawnym, komunikacji i świadomości kulturalnej, a także aspektom medycznym. Podczas części praktycznej funkcjonariusze odbywają szkolenie z zakresu technik interwencyjnych i sytuacji wymagających zastosowania ograniczeń (pierwszy kontakt, odprawa pilota dowódcy, wejście na pokład, zajmowanie miejsc, przemieszczanie się na pokładzie, niedozwolone przemieszczanie się, catering, procedura sanitarna i przekazanie). Ćwiczenia praktyczne odbywają się w makiecie samolotu, co umożliwia trening w realistycznych sytuacjach. [Portugalia, 2022 r.]

Zatrzymanie w celu wydalenia

Ośrodki detencyjne

- Odpowiednie i stymulujące otoczenie dla dzieci stanowi pokój dziecięcy w ośrodkach rejestracji dla cudzoziemców. Długie godziny otwarcia i dostępność bez ograniczeń, obecność pracownika socjalnego oraz duża liczba dostępnych gier i zajęć sprawiają, że pokój ten jest atrakcyjny dla dzieci. [Litwa, 2018 r.]
- Ośrodki rodzinne i ukierunkowane ośrodki psychiatryczne mogą zaspokajać szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania, które zatrzymano. Rozkład pomieszczeń w takim ośrodku rodzinnym, aktywności i zaangażowanie personelu pozwalają na życie rodzinne jak najbardziej zbliżone do normalnego oraz zapewniają odpowiednie i stymulujące otoczenie dla rodzin i małoletnich bez opieki. Ośrodek psychiatryczny umożliwia ścisłą współpracę między odpowiednimi partnerami w celu zaspokojenia potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania z problemami psychologicznymi w ramach procedury powrotu, przy jednoczesnym zwiększeniu skuteczności takich procedur. [Niderlandy, 2021 r.]
- Opracowane protokoły i szkolenia personelu, w połączeniu z projektem i systemem, przyczyniają się do łagodzenia stresu i traumy u małoletnich w ramach procedury powrotu i są zgodne z zasadą najlepszego interesu dziecka. [Norwegia, 2022 r.]

4. Współpraca policyjna

Krajowe strategie ścigania przestępstw

- Co cztery lata Minister Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa ustanawia Agendę Bezpieczeństwa Narodowego zawierającą cele polityki krajowej w zakresie obowiązków policji. Na poziomie regionalnym władze lokalne przekładają priorytety krajowe na cele polityki regionalnej dla policji w Regionalnej Agendzie Bezpieczeństwa. Organy ścigania wymieniają się danymi wywiadowczymi i informacjami w celu gromadzenia odpowiednich informacji i danych wywiadowczych, aby wnieść wkład w Agendę Bezpieczeństwa Narodowego, Regionalne Agendy Bezpieczeństwa oraz ocenę zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością (SOCTA) Europolu. Komitety sterujące z Departamentu Badań mają za zadanie koordynację i monitorowanie całej procedury. Codzienna odprawa operacyjna umożliwia poszczególnym zespołom policyjnym uzyskanie informacji na temat konkretnych kwestii wymagających uwagi w ich obszarze roboczym. Odprawa opiera się na modelu krajowym i obejmuje wszystkie istotne informacje oraz dane wywiadowcze dostępne na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Opracowuje się także różne oceny zagrożeń. Wykorzystuje się je przykładowo jako punkt wyjścia do kształtowania polityki w dziedzinie zwalczania przestępczości zorganizowanej oraz do szacowania poziomów zagrożenia, które wskazują prawdopodobieństwo ataku terrorystycznego. Ponadto działy ds. badań i analiz wszystkich regionalnych służb wywiadowczych dokonują własnych ocen zagrożeń i bezpieczeństwa. [Niderlandy, 2021 r.]

Organizacja pojedynczego punktu kontaktowego na potrzeby międzynarodowej wymiany informacji w zakresie ścigania przestępstw

Organizacja, wymiana informacji

- Wszystkie organy ścigania mają dostęp do systemów krajowych, umożliwiających wyszukiwanie informacji w systemach pozostałych organów, co zmniejsza opóźnienia i zwiększa wydajność. Co więcej, ponieważ wszystkie organy ścigania używają tego samego krajowego systemu do rejestrowania spraw, pozwala to uniknąć sytuacji, w której różne organy ścigania pracują nad tymi samymi sprawami lub utraty możliwości spójniejszej pracy. [*Finlandia, 2018 r.*]
- W celu lepszej koordynacji międzynarodowej współpracy policyjnej policja stworzyła sieć urzędników odpowiedzialnych za kontakty ds. międzynarodowej współpracy policyjnej. Znajdują się oni we wszystkich regionalnych komendach policji oraz w stołecznej Komendzie Głównej Policji. Urzędnicy odpowiedzialni za kontakty pełnią funkcję łącznika między lokalnymi funkcjonariuszami policji a pojedynczym punktem kontaktowym w komendzie głównej policji krajowej i wykonują następujące zadania: doradztwo w zakresie wyboru kanału współpracy policyjnej, pomoc w sporządzaniu wniosków o wymianę informacji, tłumaczenie i przekazywanie odpowiedzi lokalnej policji, podnoszenie świadomości lokalnych funkcjonariuszy policji na temat różnych możliwości międzynarodowej wymiany informacji. Urzędnicy odpowiedzialni za kontakty pomagają poprawić jakość i ułatwiają koordynację wniosków o wymianę informacji. [*Polska, 2019 r.*]
- Istnieje dobrze ugruntowany codzienny przepływ zgłoszeń o incydentach przestępczych z poziomu lokalnego do regionalnego i krajowego. W praktyce lokalnemu zespołowi zarządzającemu komisariatem, szczeblowi regionalnemu i państwowemu Centralnemu Biuru Policji Kryminalnej regularnie udostępnia się sprawozdanie elektroniczne na temat wydarzeń z ostatnich 24 godzin. Umożliwia to podejmowanie świadomych decyzji na wszystkich szczeblach. [*Niemcy, 2020 r.*]
- Wszystkie dane wywiadowcze z poszczególnych organizacji i instytucji policyjnych odpowiedzialnych za zapobieganie terroryzmowi, brutalnemu radykalizmowi, przestępczości zorganizowanej i poważnej oraz zwalczanie tych zjawisk gromadzone są za pomocą systemu koordynacji operacji antyterrorystycznych. System ten stanowi odpowiednią alternatywę i łączy w sobie zarządzanie informacjami z koordynacją operacyjną w sytuacji, gdy odpowiednie organy krajowe nie mają wzajemnego dostępu do swoich baz danych. [*Hiszpania, 2022 r.*]

Organizacja

- Stałe Centrum Wywiadu Kryminalnego i Analizy Przestępczości Policji, Służby Celnej i Straży Granicznej (PCB) jest formą skutecznej współpracy i koordynacji między organami ścigania, tworzącymi m.in. wspólne produkty analityczne oraz produkty z zakresu oceny zagrożeń. W związku z tym powyższe centrum może być postrzegane jako ogniwo wspierające zarówno poziom polityczny w podejmowaniu decyzji opartych na dowodach na podstawie wspólnego obrazu sytuacji, jak również regionalne i lokalne służby w działaniach dochodzeniowych i wywiadowczych. [*Finlandia, 2018 r.*]
- Wszechstronna i intensywna współpraca między organami ścigania a Krajową Administracją Podatkową i Celną zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym. Wspólne dochodzenia i operacje, a także wymiana informacji i danych są powszechnymi praktykami. [*Węgry, 2019 r.*]
- Centra współpracy policyjnej posiadają własny, najnowocześniejszy moduł systemu zarządzania sprawami, który jest zintegrowany z krajowym policyjnym systemem zarządzania sprawami i posiada

wbudowaną funkcję generowania kompleksowych, zautomatyzowanych statystyk dotyczących działalności transgranicznej. [Węgry, 2019 r.]

- Tworzenie biur centralnych, łączących zasoby z różnych administracji i koncentrujących się na jednym rodzaju przestępczości, prowadzi do bardzo skutecznych wyników operacyjnych. [Francja, 2021 r.]
- Skuteczna struktura umożliwiająca opracowywanie nie tylko krajowej oceny zagrożenia, ale także specjalnych ocen zagrożenia i ryzyka. Struktura ta łączy w sobie centralnie zorganizowaną kontrolę jakości z analizą wymogów na poziomie regionalnym. Za strategiczną analizę przestępczości odpowiada multidyscyplinarna jednostka ds. analizy strategicznej. Jednostka ta składa się z zespołu pracującego na poziomie krajowym oraz zespołów terenowych w kilku regionach. Kontrolę jakości utrzymuje się na poziomie centralnym, co zapewnia również spójność między poszczególnymi produktami analitycznymi. Powyższa jednostka opracowuje coroczną krajową ocenę zagrożenia, w ramach której koncentruje się na zorganizowanych grupach przestępczych. [Francja, 2021 r.]
- Wydział Współpracy Międzynarodowej łączy operacyjną wymianę informacji ze strategicznym podejmowaniem decyzji na poziomie międzynarodowym. W wydziale tym mieści się krajowy pojedynczy punkt kontaktowy w zakresie międzynarodowej wymiany informacji między organami ścigania. Punkt ten korzysta z reprezentacji zarówno krajowych sił policyjnych, regionalnych sił policyjnych, jak i służb celnych. Oba odpowiednie organy dysponują siecią ekspertów ds. międzynarodowej współpracy policyjnej, którzy pomagają i doradzają jednostkom wywiadu kryminalnego na poziomie regionalnym w zakresie korzystania z instrumentów międzynarodowej współpracy policyjnej. Główne organy ścigania regularnie szkolą ekspertów w zakresie międzynarodowej współpracy policyjnej. Eksperti ci stanowią część ich jednostek na poziomie regionalnym i pełnią tę funkcję oprócz codziennej pracy. Wiedzę przekazuje się do wspomnianej sieci na corocznym spotkaniu, na które jako prelegenci zapraszani są na przykład krajowi oficerowie łącznikowi Europolu. Pomiędzy tymi spotkaniami wiedzę na temat nowych procedur przekazuje się do sieci za pośrednictwem biuletynów lub spotkań *ad hoc*. Ponadto eksperci należący do sieci organów przechodzą tygodniowe szkolenie w zakresie zdolności przed przystąpieniem do tej sieci. Te sieci ekspertów są sposobem o niskim progu dostępu na rozpowszechnianie wiedzy na temat międzynarodowej współpracy policyjnej na poziomie regionalnym. [Hiszpania, 2022 r.]

Zarządzanie informacją – aplikacje mobilne

- W celu zapewnienia funkcjonariuszom patrolowym dostępu do odpowiednich baz danych za pośrednictwem aplikacji mobilnej wdrożono urządzenia mobilne. Urządzenia mobilne są zarówno przyjazne dla użytkownika, jak i wydajne oraz umożliwiają odczytywanie tablic rejestracyjnych pojazdów, a także pól przeznaczonych do odczytu maszynowego na dokumentach tożsamości. Urządzenia te są również wyposażone w funkcje rozpoznawania twarzy (tj. wysyłania zdjęć do celów rozpoznawania twarzy do centralnej bazy danych). [Węgry, 2019 r.]
- Wszystkich funkcjonariuszy policji o odpowiednim profilu wyposażono w smartfony z bezpośrednim dostępem do międzynarodowych/krajowych baz danych oraz z aplikacją do bezpiecznej komunikacji. Krajowe siły policyjne korzystają z rozwiązania mobilnego do pracy poza biurem. Za pośrednictwem urządzeń mobilnych (tabletów, smartfonów i laptopów) każdy funkcjonariusz operacyjny może wprowadzać zapytania do międzynarodowych/krajowych baz danych (uwzględniając dokumenty tożsamości, tablice rejestracyjne oraz biometrię). Przedmioty, takie jak tablice rejestracyjne, które

skanuje się za pomocą smartfona, są natychmiast sprawdzane w centralnej bazie danych. [Niderlandy, 2021 r.]

Wykorzystanie narzędzi Europolu do współpracy transgranicznej i wymiany informacji

- Dane z krajowego systemu do celów dochodzeń prowadzonych przez policję są automatycznie przesyłane do systemu informacyjnego Europolu. Baza danych dotyczących toczących się postępowań przygotowawczych jest podłączona do automatycznego systemu ładowania danych w systemie informacyjnym Europolu. Każdego dnia nowe informacje są wprowadzane, istniejące informacje są uzupełniane, a stare informacje – usuwane. Proces ten jest całkowicie zautomatyzowany. Jednostka krajowa Europolu obsługuje trafienia między dochodzeniami krajowymi i zagranicznymi, które są już dostępne w systemie informacyjnym Europolu. [Niderlandy, 2021 r.]

Współpraca transgraniczna na wewnętrznych obszarach przygranicznych

Współpraca operacyjna z sąsiednimi państwami członkowskimi

- Wspólne trójstronne patrole pociągów z sąsiadami. [Austria, 2015 r.]
- Dwa razy w roku państwa członkowskie przygotowują wspólne sprawozdanie z analizy przestępczości oraz operacyjne sprawozdanie z analizy przestępczości. Ponadto codzienne przygotowywane są dokumenty z informacjami na temat przestępstw popełnionych w jednym państwie członkowskim, które to dokumenty udostępnia się partnerskim państwom członkowskim. [Liechtenstein, 2015 r.]
- W okręgu policyjnym w regionie przygranicznym działa wspólny zespół analityczny. Składa się on z kilku agencji obejmujących policję, służby celne oraz urzędy graniczne i kryminalne. Odnośne analizy wykorzystuje się do podejmowania decyzji dotyczących kontroli granicznych, działań policyjnych i spraw celnych. Zauważono, że sprawozdania z analiz wykorzystywano do udzielania informacji funkcjonariuszom przed wspólnymi patrolami, w tym do określania dni, godzin i miejsc takich patroli. W przypadku portów upoważnionych w odniesieniu do przyjazdów spoza strefy Schengen opracowuje się miesięczne sprawozdania z analizy ryzyka. Wykorzystuje się je jako źródła informacji na potrzeby operacyjnych i administracyjnych aspektów kontroli granicznych. [Dania, 2017 r.]
- W porozumieniu administracyjnym w sprawie współpracy między organami policyjnymi w krajach nordyckich przewidziano zwiększenie operacyjnej współpracy policyjnej między organami policyjnymi krajów nordyckich. W powyższym porozumieniu określono wytyczne dotyczące wymiany informacji (w celu zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania lub prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie), przesłuchań policyjnych w jurysdykcji jednej z pozostałych stron, wniosków o transkrypcje rejestrów karnych i doręczanie wezwań sądowych, poszukiwania osoby w innym kraju nordyckim, wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych, wypożyczania sprzętu oraz tranzytu w związku z ekstradycją cudzoziemców. Krajowi funkcjonariusze policji doskonale zdają sobie sprawę z postanowień, z których mogą korzystać dzięki powyższemu porozumieniu. [Dania, 2017 r.; Finlandia, 2018 r.]
- Aby zapewnić skuteczną współpracę transgraniczną i wzajemne udostępnianie zasobów, sąsiednie państwa członkowskie podpisały porozumienie w sprawie wspólnego korzystania z niejawnych źródeł wywiadu osobowego w celu przeprowadzania tajnych operacji wywiadowczych za pośrednictwem wspólnej puli funkcjonariuszy policji. [Litwa, 2018 r.]

- Porozumienia dwustronne o współpracy policyjnej zawarte z dwoma sąsiednimi państwami członkowskimi umożliwiają wymianę informacji o przestępstwach administracyjnych, przewidują przekazywanie i tranzyt osób przez terytorium drugiego państwa przez funkcjonariuszy drugiej umawiającej się strony, zawierają postanowienia służące rozszerzeniu tradycyjnego zakresu pościgu transgranicznego i obserwacji transgranicznej oraz przyznano w nich takie same uprawnienia policyjne jak funkcjonariuszowi policji krajowej, w przypadku gdy funkcjonariusze policji drugiego państwa członkowskiego prowadzą działania na terytorium pierwszego państwa. W ramach wspomnianych porozumień zorganizowano również wiele transgranicznych wspólnych inicjatyw w zakresie współpracy policyjnej. [Czechy, 2019 r.]
- Krajowy system danych powoduje miganie ekranów, gdy rozpoczyna się operacja, co natychmiast ostrzega operatorów o konieczności podjęcia działań następnych. System ten zapewnia również transmisję na żywo. Jest w nim także widoczna geolokalizacja patrolujących samochodów. Zarówno centra współpracy policyjno-celnej, jak i pojedynczy punkt kontaktowy mają do niego bezpośredni dostęp. [Czechy, 2019 r.]
- Obowiązujące porozumienia dwustronne z sąsiadującymi państwami strefy Schengen dopuszczają pościg transgraniczny na odpowiednich terytoriach bez żadnych ograniczeń czasowych i terytorialnych, a także dopuszczono w nich pościg wykraczający poza przestępstwa wymienione w art. 2 decyzji ramowej Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, na przykład w przypadku gdy ktoś unika kontroli policyjnej lub odprawy granicznej. Powyższe porozumienia dwustronne wykraczają również poza postanowienia konwencji z Schengen i dopuszczono w nich pościg na wodzie, a także umożliwiają one zatrzymanie osoby ściganej przez zagranicznego funkcjonariusza policji zaangażowanego w dany pościg. Zgodnie ze wspomnianym porozumieniem pościg można prowadzić przez więcej niż jedną granicę wewnętrzną Schengen. [Słowacja, 2019 r.; Węgry, 2019 r.]
- Państwa członkowskie z powodzeniem współpracują w zakresie obserwacji transgranicznej z państwami sąsiadującymi w przypadkach śledzenia urządzeń GPS na podstawie międzynarodowego wniosku. Wszystkie państwa sąsiadujące dysponują urządzeniami kompatybilnymi pod względem technicznym, które zapewniają skuteczne śledzenie pojazdów bez fizycznego nadzoru. Biuro centralne koordynuje realizację takich spraw i gromadzi kompleksowe dane statystyczne. [Węgry, 2019 r.]
- Wspólne dwunarodowe brygady do walki z nielegalną imigracją i przemytnikami to zintegrowane i stałe mechanizmy współpracy międzynarodowej umożliwiające dwóm sąsiednim państwom organizowanie kontroli na podstawie wspólnej analizy ryzyka migracji. Powyższe „brygady” (lub „wspólne jednostki”), składające się z równej liczby funkcjonariuszy z obu państw wybranych ze względu na ich umiejętności techniczne i językowe, utworzone na granicy francusko-niemieckiej i francusko-włoskiej są regulowane na podstawie umów z Prüm lub porozumienia dwustronnego. Oprócz organizacji wspólnych patroli wspólne brygady (lub wspólne jednostki) zapewniają wspólne szkolenia. Ten system wspólnych brygad ułatwia wymianę informacji między dwoma sąsiednimi państwami oraz koordynację operacji kontroli i dlatego należy go propagować i rozszerzać na inne granice, a w szczególności na granicę francusko-hiszpańską. [Francja, 2021 r.]

Zasoby ludzkie

Oficerowie łącznikowi

- W ramach trójstronnego porozumienia policyjnego państwa członkowskie zgodziły się udostępnić wszystkich swoich oficerów łącznikowych znajdujących się w państwach trzecich i ukierunkować ich działania na określone obszary geograficzne. [Belgia, 2015 r.]
- W ramach nordyckiego porozumienia w sprawie współpracy policyjnej krajowe organy ścigania (policja, służby celne i straż graniczna) mogą korzystać z całej sieci nordyckich oficerów łącznikowych na całym świecie. Państwa członkowskie mogą również korzystać z usług oficerów łącznikowych z innych państw członkowskich. Ponadto współpraca między policją państw członkowskich jest wzmocniona przez rozmieszczenie w ramach wydziału policji jednego z państw członkowskich. [Finlandia, 2018 r.]

Szkolenia

- Państwo członkowskie przyjęło koncepcję wspólnych szkoleń ze służbami policyjnymi państw sąsiadujących jako sposób na poprawę współpracy na obszarach przygranicznych. Wspólne szkolenia i inne organy ścigania z zagranicznymi odpowiednikami wynikają na przykład z prac komitetu ds. współpracy dwustronnej. Wspólne szkolenia organizuje także centrum współpracy policyjno-celnej. [Niemcy, 2020 r.; Hiszpania, 2022 r.]

Wsparcie zagranicznych funkcjonariuszy policji podczas wydarzeń

- W przypadku wydarzeń specjalnych (np. festiwali muzycznych, jarmarków bożonarodzeniowych, imprez sportowych i meczów piłki nożnej) organy policji korzystają ze wsparcia zagranicznych funkcjonariuszy policji na podstawie decyzji Rady 2008/615/WSiSW. Podczas dużych festiwali policja państwowa korzysta ze wsparcia umundurowanych funkcjonariuszy policji z innych państw członkowskich UE oraz specjalnych śledczych ds. kieszonkowców z innych państw członkowskich UE. [Niemcy, 2020 r.]

5. Wielkoskalowe systemy informatyczne:

System Informacyjny Schengen (SIS)

Aplikacje krajowe
Wpisy i zapytania   - Jeśli biuro SIRENE utworzy, zaktualizuje lub usunie wpis w aplikacji krajowej, organ dokonujący wpisu/wnioskujący o wpis jest automatycznie powiadamiany w wiadomości e-mail. Skutkuje to uproszczeniem procedury, zmniejszeniem obciążenia pracą i usprawnieniem wymiany informacji między poszczególnymi zaangażowanymi organami. [Węgry, 2019 r.]   - Szeroko zakrojone wdrożenie funkcji umożliwiającej wyszukiwanie na podstawie odcisków palców w krajowym automatycznym systemie identyfikacji daktyloskopijnej i automatycznym systemie identyfikacji daktyloskopijnej (AFIS) SIS. Funkcja ta oraz czytniki odcisków palców są dostępne w większości komisariatów policji. [Niemcy, 2020 r.]   - Państwo członkowskie otrzymuje dane pasażerów wszystkich lotów przybywających z państw trzecich, dane te zestawia się w ośrodku kontroli granicznej, a następnie przetwarza się je automatycznie za pośrednictwem krajowego systemu danych pasażera przekazywanych przed podróżą (APIS). APIS składa się z krajowych baz danych, „list zagrożeń”, profili opartych na analizie ryzyka, SIS oraz bazy zawierającej dane skradzionych lub utraconych dokumentów podróży (SLTD). W przypadku dopasowania operatorzy mają dostęp do kilku baz danych i korzystają z aplikacji krajowej, aby

zweryfikować to dopasowanie i uzyskać więcej informacji na temat odnośnego wpisu (zdjęcia, odciski palców, szczegółowe informacje na temat „działań, które należy podjąć” itp.). W ramach wyniku trafienia wyświetlają się identyfikatory, „powód złożenia wniosku” oraz „działania, które należy podjąć”. Dane podejrzanego i informacje na temat jego lotu wysyła się do odpowiedniego portu lotniczego lub morskiego, który jest odpowiedzialny za zatrzymanie danego podejrzanego. [Niderlandy, 2021 r.]

- Wszystkie aplikacje do wprowadzania zapytań w SIS zapewniają łatwą możliwość (mały czerwony przycisk tuż pod imieniem i nazwiskiem użytkownika końcowego) przeglądania informacji na temat ostrzeżeń dotyczących jakości danych we wpisach SIS utworzonych dla poszczególnych urzędów (według kodu urzędu), co może być łatwym sposobem na skorygowanie błędów w krajowych wpisach do SIS. [Włochy, 2021 r.]

Zgłaszanie trafień

- Istnieje kilka praktyk służących zapewnieniu automatycznego powiadamiania biura SIRENE o trafieniu. W szczególności:
  - Wyświetlanie na ekranach funkcjonariuszy drugiej linii informacji o trafieniu natychmiast po jego zarejestrowaniu w pierwszej linii. Funkcjonariusze straży granicznej w biurze SIRENE otrzymują również informacje o trafieniach za pośrednictwem aplikacji straży granicznej. [Polska, 2015 r.]
  - Gdy Krajowa Agencja Pojazdów Drogowych uzyska trafienie, biuro SIRENE otrzymuje automatyczne powiadomienie e-mail. Pozwala to operatorowi SIRENE zweryfikować to trafienie i skontaktować się z powyższą Agencją, w przypadku gdy ta nie podjęła inicjatywy. [Luksemburg, 2016 r.]
  - Aplikacja graniczna ma funkcję bezpośredniego „czatu” z osobą prowadzącą daną sprawę w biurze SIRENE, co umożliwia natychmiastowy bezpośredni kontakt z biurem SIRENE w przypadku wysłania wewnętrznego formularza zgłoszenia trafienia. [Chorwacja, 2018 r.]
  - Użytkownicy końcowi mogą wysłać powiadomienie o trafieniu do SIRENE bezpośrednio z okna przeglądu wpisów do SIS (automatyczne generowanie wiadomości e-mail). [Litwa, 2018 r.]
  - Aplikacja krajowa umożliwia użytkownikowi końcowemu wysyłanie wiadomości błyskawicznych (tj. z pierwszej do drugiej linii) w celu podania dalszych szczegółów dotyczących danego trafienia. [Finlandia, 2018 r.]
- W aplikacji kontroli granicznej dla funkcjonariuszy pierwszej linii kontroli granicznej dostępny jest ustrukturyzowany formularz sprawozdawczy; służy on do opisywania okoliczności związanych z danym trafieniem i wysyłania tych informacji do drugiej linii kontroli. [Polska, 2019 r.]
- Dla wszystkich użytkowników końcowych dostępny jest standardowy formularz zgłaszania trafień. Użytkownicy końcowi mogą uzyskać dostęp do tego formularza bezpośrednio za pośrednictwem aplikacji wykorzystywanych do wprowadzania zapytań w SIS na poziomie krajowym lub przez system obsługi plików policji federalnej. Formularz zgłaszania trafień jest interaktywny i można go łatwo wypełnić, korzystając z wartości podanych w menu rozwijanym. Identyfikuje on również błędne informacje wprowadzone w polach tekstowych. [Niemcy, 2020 r.]
- W porcie lotniczym funkcjonariusze straży granicznej we współpracy z funkcjonariuszami celnymi opracowali skuteczną procedurę działań następczych w przypadku trafień dotyczących wpisów odnoszących się do kontroli niejawnych. Gdy funkcjonariusze straży granicznej zauważą, że danego

pasażera dotyczy wniosek w SIS o przeprowadzenie kontroli niejawnej, dyskretnie sygnalizują to funkcjonariuszom celnym. [Francja, 2021 r.]

Urządzenia mobilne

- Znaczące rozpowszechnienie urządzeń mobilnych zwiększyło ogólną liczbę wyszukiwań i trafień w SIS. [Czechy, 2019 r.]
- Korzystanie z urządzenia mobilnego, które sprawdza pole przeznaczone do odczytu na dokumencie podróży, wyświetla i przechowuje dane z dokumentów oraz przeszukuje krajowe bazy danych oraz SIS. W przypadku awarii systemów zapytań do sprawdzania SIS w celu kontroli przepływu pasażerów można wykorzystywać urządzenia mobilne z czytnikami dokumentów. [Węgry, 2019 r.]
- Dystrybucja urządzeń mobilnych wyposażonych w możliwość wprowadzania zapytań w Systemie Informacyjnym Schengen pozwala zagwarantować, aby wszyscy funkcjonariusze policji mogli łatwo i szybko samodzielnie wprowadzać zapytania w tym systemie bez względu na to, gdzie się znajdują. [Belgia, 2021 r.]

Tworzenie wpisów

- W obiegu zadań SIRENE utworzono komunikat ostrzegawczy przypominający organom o konieczności wprowadzenia danych biometrycznych, jeśli są one dostępne, podczas tworzenia wpisu w SIS. [Niderlandy, 2021 r.]
- Podczas tworzenia wpisów w SIS za pośrednictwem aplikacji krajowej dane z poprzednich wpisów są dodawane automatycznie. Załączane są fotografie, a dane dotyczące tożsamości można automatycznie wprowadzić do nowego wpisu. [Francja, 2021 r.]

Krajowe SIS i systemy informatyczne

- Dostępny jest system ostrzegania do natychmiastowego sygnalizowania anomalii. W przypadku wystąpienia anomalii narzędzie monitorujące wysyła wiadomości e-mail do administratorów systemu. [Włochy, 2016 r.]
- Centrum monitorowania bezpieczeństwa monitoruje bezpieczeństwo całej sieci policyjnej na poziomie użytkownika i wykrywa anomalie, które mogą wskazywać na możliwe ataki. Gdy centrum monitorowania bezpieczeństwa wykryje podejrzanе wykorzystanie, centrum to musi interweniować, aby zweryfikować możliwą anomalię. Aktywne monitorowanie „nietypowych zachowań” użytkowników końcowych wprowadzających zapytania pozwala centrum identyfikować oznaki niewłaściwego korzystania z Systemu Informacyjnego Schengen oraz zapobiegać możliwym zagrożeniom bezpieczeństwa danych. [Niderlandy, 2021 r.]

Biuro SIRENE

Procedury SIRENE

- Prokuratura posiada dyżurkę, która jest dostępna całodobowo, w przypadku skierowań z biura SIRENE. [Dania, 2017 r.]

- Zaangażowanie pracowników SIRENE w działania na miejscu podczas operacji policyjnych na dużą skalę. [Szwajcaria, 2018 r.]
- Ofiarom przywłaszczenia tożsamości wydawane jest zaświadczenie zgodnie z procedurami krajowymi. [Dania, 2022 r.]
- Istnieje możliwość przesyłania odcisków palców z Systemu Informacyjnego Schengen do krajowego automatycznego systemu identyfikacji daktyloskopijnej za pośrednictwem systemu kontroli obiegu zadań SIRENE i automatycznego uzyskiwania odpowiedzi typu „trafienie/brak trafienia”. Proces ten jest inicjowany dopiero po utworzeniu akt sprawy w systemie kontroli obiegu zadań SIRENE. Zgodnie z przepisami proces ten nie obejmuje przechowywania odcisków palców z SIS w krajowym AFIS. [Irlandia, 2021 r.]

System kontroli obiegu zadań SIRENE

- W aplikacjach do zarządzania sprawami, w przypadku trafienia dotyczącego wpisu, który zawiera aliasy, tożsamości przywłaszczone lub powiązania, pojawia się okno podkreślające obecność tych istotnych informacji. Powiadomienie to skutecznie rozwiązuje jeden z najczęstszych problemów wśród rozwiązań w zakresie zapytań w poszczególnych państwach członkowskich: trudność w uwidocznieniu tych informacji użytkownikowi końcowemu. [Węgry, 2019 r.]
- System kontroli obiegu zadań SIRENE automatycznie sprawdza wszystkie wiadomości przychodzące ze wszystkich kanałów międzynarodowych (w tym również formularze SIRENE) pod kątem wstępnie określonych słów kluczowych. Dane osobowe zawarte w formularzach są automatycznie sprawdzane w połączonych bazach danych. Pozytywne wyniki takiego sprawdzania są oznaczane jako „pilne trafienia” w celu wskazania, że formularze te należy traktować priorytetowo. Dzięki temu rozwiązaniu biuro SIRENE może skutecznie zarządzać przychodzącymi wnioskami bez żadnych zaległości. [Liechtenstein, 2021 r.]
- System kontroli obiegu zadań zawiera wiele przydatnych funkcji, w tym możliwość bezpośredniej komunikacji z użytkownikami końcowymi i odwrotnie, przyciski skrótów do najczęściej używanych funkcji. [Irlandia, 2021 r.]
- Przychodzące formularze A i M (wykorzystywane odpowiednio do wymiany informacji na temat europejskich nakazów aresztowania i wniosków o ekstradycję oraz na temat różnych informacji uzupełniających, gdy nie ustanowiono żadnej procedury) dotyczące osób są przetwarzane automatycznie w systemie zarządzania sprawami SIRENE, który automatycznie przekazuje przychodzące formularze dotyczące wpisów związanych z terroryzmem do duńskiej służby bezpieczeństwa i wywiadu. [Dania, 2022 r.]
- Formularze SIRENE tworzone przez funkcjonariuszy są wstępnie wypełnione danymi zawartymi we wpisie i zawierają domyślne teksty, które można dodać jednym kliknięciem. Domyślne teksty są dostosowane do każdego formularza i rodzaju wpisu. [Słowacja, 2019 r.]

Szkolenia

- Krajowe służby policyjne silnie wspierały rozwój dobrze zaprojektowanych modułów e-uczenia się, które okazały się szczególnie skuteczne w kontekście pandemii i dotarły do niemal wszystkich zainteresowanych użytkowników końcowych. Opracowano także narzędzia do monitorowania postępów uczestników szkoleń i wprowadzono kursy przypominające. Doprowadziło to do przeciętnie dobrej znajomości Systemu Informacyjnego Schengen wśród użytkowników końcowych pod względem potencjału, funkcji i procedur, których należy przestrzegać. [Irlandia, 2021 r.]
- Dla operatorów SIRENE dostępny jest kompleksowy podręcznik obejmujący wewnętrzne procedury obsługi wpisów w SIS, a co najważniejsze, dostęp do tego podręcznika można uzyskać bezpośrednio z aplikacji do obsługi spraw SIRENE. [Norwegia, 2017 r.]

6. Ochrona danych

- Pracownicy organu ochrony danych zajmujący się kwestiami związanymi z wizowym systemem informacyjnym (VIS) i Systemem Informacyjnym Schengen (SIS) przechodzą odpowiednie szkolenia, dostosowane indywidualnie do każdej osoby. [Niderlandy, 2021 r.]
- Szeroko zakrojona koncepcja szkolenia administratora danych N.SIS, a w szczególności udostępnianie modułów e-uczenia się i kompleksowa strategia szkolenia nowych pracowników. [Niderlandy, 2021 r.]
- Zdecentralizowana struktura monitorowania ochrony danych osobowych, w ramach której osoby wyznaczone do kontaktów w kwestiach dotyczących ochrony danych osobowych są dostępne w każdej jednostce policji; dwóch inspektorów odpowiada za ogólny nadzór. [Niderlandy, 2021 r.]
- Inspektor ochrony danych podlegający administratorowi danych N.SIS ustanowił kompleksową politykę zgłaszania naruszeń ochrony danych, w tym procedury, narzędzia i instrukcje dla pracowników. [Niemcy, 2020 r.]
- Odpowiedzi udzielane osobom, których dane dotyczą, przez organ zarządzający N.SIS są dostępne w różnych językach. [Dania, 2017 r.]
- Organy zarządzające N.SIS i N-VIS przyjmują wnioski złożone w językach innych niż język danego państwa członkowskiego. [Litwa, 2018 r.]
- Wieloaspektowe (regularne i kompleksowe) podejście Ministerstwa Spraw Europejskich i Międzynarodowych do kontroli procesu wizowego w ramach wizowego systemu informacyjnego. [Austria, 2020 r.]
- Istnieją dobrze rozwinięte szkolenia w zakresie ochrony danych dla personelu oddelegowanego w urzędach konsularnych oraz szkolenia organizowane we współpracy z inspektorem ochrony danych Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz organem ochrony danych. [Czechy, 2019 r.]
- Federalny organ ochrony danych opracował narzędzia do wdrażania regularnego nadzoru nad organami federalnego Systemu Informacyjnego Schengen i wizowego systemu informacyjnego oraz przeprowadził szereg działań nadzorczych. [Niemcy, 2020 r.]
- Szeroko zakrojone działania administratora danych N-VIS w związku z nadzorem nad konsulatami i zewnętrznym dostawcą usług, w tym w zakresie bezpieczeństwa danych i kwestii związanych z ochroną danych. W szczególności w ostatnich latach administrator danych N-VIS przeprowadził szereg kontroli wewnętrznych. [Hiszpania, 2017 r.]

